

Raadsvoorstel

Onderwerp: Voorjaarsnota
Datum: 1 juli 2020
Agendapunt: 8
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis
Steller: Peter Meijer: p.meijer@hethogeland.nl
Zaaknummer: Z.HHL.023882

1. Samenvatting

De Voorjaarsnota wordt aan uw raad voorgelegd met een negatief meerjarig saldo met daarin een groot aantal onzekerheden. Voor het huidige jaar geeft deze nota een effect van €4,1 miljoen, waarvan ca. € 2,6 miljoen een structureel karakter heeft. Wanneer we dit effect betrekken bij de bestaande opgave uit de begroting 2020, dan geeft dit een structurele opgave van ca. € 5,5 miljoen. Dit betekent dat er een behoorlijke opgave ligt voor de opstelling van de begroting 2021. De behandeling in uw raad staat geagendeerd voor 1 juli 2020.

Deze voorjaarsnota bestaat alleen uit de eerste bestuursrapportage over 2020 van de gemeente Het Hogeland. De kaderstelling vervatten wij in een 'Bouwstenennotitie', die wij in september aan u zullen voorleggen. Met het vaststellen van de voorjaarsnota neemt u kennis van de voortgang binnen de verschillende programma's en krijgt u een beeld van het financieel perspectief dat het uitgangspunt is voor de opstelling van de begroting 2021.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij stellen u voor:

- Kennis te nemen van de voorjaarsnota 2020;
- De structurele en incidentele mutaties in de voorjaarsnota vast te stellen. Deze voor het jaar 2020 te dekken uit de Algemene Reserve.

3. Inleiding

Voor u ligt alweer de tweede voorjaarsnota van Het Hogeland. Deze nota is tot stand gekomen in een bijzondere tijd. De reeds bestaande onzekerheden van een organisatie in ontwikkeling worden gecombineerd met de onzekerheden door de Coronacrisis. Daarom hebben we, in tegenstelling tot hetgeen we in de financiële verordening met u hebben afgesproken, een nota opgesteld met een ander karakter dan wat we normaal gesproken aan u willen aanbieden. Wij hebben u voorgesteld de voorjaarsnota op te splitsen in een bestuursrapportage over 2020 en een kaderstellende 'Bouwstenennotitie' als basis voor de opstelling van de begroting 2021 met bijbehorend meerjarenperspectief. De bestuursrapportage ligt voor u. De 'Bouwstenennotitie' zal met u worden besproken in september.

Deze voorjaarsnota bestaat daardoor alleen uit een bestuursrapportage. In deze inleiding zullen we echter wel een vooruitblik naar 2021 tot en met 2023 met u delen. Om de

voorstellen voor het lopende begrotingsjaar goed te kunnen duiden is het noodzakelijk te weten wat dit betekent voor ons meerjarig perspectief. Zeker wanneer we in ogenschouw nemen dat dit perspectief flink onder druk staat. Dit perspectief vraagt om maatregelen om de financiën op orde te houden. Hoe we dat gaan doen zullen we u voorleggen in de genoemde 'Bouwstenennotitie'.

Uiteraard heeft het collegeprogramma grote invloed op de verantwoording en voorstellen in deze nota. Op vele terreinen wordt invulling gegeven aan de sleutelopgaven. Daarom herhalen wij in de nota kort de link tussen de gepresenteerde ontwikkelingen en het collegeprogramma.

Collegeprogramma

In ons collegeprogramma, zoals we dat dit vorig jaar naar buiten hebben gebracht, is een aantal richtinggevendende sleutelopgaven benoemd waarop wij de komende jaren 'groei en bloei' willen laten zien.

Daarbij gaat het om de volgende sleutelopgaven:

- Gaswinning: naast de inwoners staan
- Een bestuur dichtbij met ruimte voor Hogelandsters
- Eemshaven en de energietransitie
- Iedereen doet mee in de Hogelandster samenleving (inclusie)
- 'Doar broest...doar soest 't aan diek en wad' (cultuur en toerisme)
- Transformatie in het sociaal domein
- Een samenhangende visie voor de leefomgeving

In de nota lichten we deze onderwerpen nogmaals kort toe.

4. Financieel perspectief

Het startpunt voor het financieel perspectief is het structureel gepresenteerde meerjarige saldo in de vastgestelde begroting 2020. Dit perspectief wordt op basis van de ontwikkelingen die in deze nota zijn gepresenteerd bijgesteld en geeft een beeld van waar we nu staan. Uit de cijfers blijkt dat zowel voor het huidige begrotingsjaar als richting de begroting 2021 keuzes gemaakt moeten worden om het financiële plaatje sluitend te krijgen. Daarbij blijven er veel zaken in ontwikkeling en moeten we accepteren dat er de nodige onzekerheden aanwezig blijven en dat de begroting dus aan verandering onderhevig zal zijn.

Zoals u weet hebben wij een begroting 2020 opgesteld met een structureel sluitend meerjarenperspectief, met echter wel forse taakstellingen. Voor een goed beeld van de opgave waar wij voor staan, moeten wij ons dus richten op de opgenomen taakstellingen. Onderstaand overzicht is ontleend aan de programmabegroting 2020 en aangevuld met het besluit tot een extra personele taakstelling van € 615.000 ter dekking van de extra uitzetting van de personele lasten.

Overzicht taakstellingen programmabegroting 2020 bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023
Sociaal domein (Jeugd) kadernota 2019	-421	-841	-1.238	-1.238
Sociaal domein (Jeugd) kadernota 2020			-1.025	-1.025
Personele lasten		-300	-600	-900
Inkoop	-500	-470	-470	-470
Efficiencyvoordeel	-146	-448	-798	-798
Extra taakstelling Personeelslasten (begroting 2020)	-235	-435	-685	-685
Extra taakstelling Personeelslasten (begroting 2020)	-615	-615	-615	-615
Taakstelling Infra, B & O en diverse overige posten)*	-540			
Taakstelling diverse overige posten **	-300			
	-2.757	-3.109	-5.431	-5.731
Verlaging prijscomp.(2021-2023) met 50% t.g.v. efficiency		200	400	600
Resteert aan bestaande taakstellingen	-2.757	-2.909	-5.031	-5.131

5. Effecten voorjaarsnota

Reeds in de najaarsnota meldden we u een aantal effecten die doorwerken naar 2020 en verder. Inmiddels presenteren we u nu deze voorjaarsnota 2020. Wij zien, naast de posten uit de voorjaarsnota, diverse claims op het gebied van o.a. de omgevingswet, de energietransitie en lagere OZB inkomsten. De conclusie is dat deze nota onze financiële opgave verder vergroot.

Het totaalbeeld na verwerking van de gepresenteerde mutaties en ontwikkelingen in deze nota ziet er als volgt uit:

Resume bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023
Taakstellingen programmabegroting	-2.142	-2.294	-4.416	-4.516
Aanvullende opgave personele taakstelling	-615	-615	-615	-615
Besluitvorming DT invulling personele taakstelling	850	1.392	1.898	2.200
Gerealiseerde taakstelling infra en B&O	540			
Gerealiseerde taakstelling overig	273			
Effecten voorjaarsnota	-4.116	-2.978	-2.653	-2.602
Totale opgave	-5.210	-4.495	-5.786	-5.533

Met de claims uit deze nota is de opgave in vergelijking met de begroting 2020 toegenomen. Een aantal opvallende relatief grote (veelal structurele) mutaties en ontwikkelingen die aan deze verschuiving ten grondslag liggen zijn:

Grootste mutaties voorjaarsnota		I/S
Inkomensregelingen	1.434.000	S
Bijzondere Bijstand	435.000	S
Participatiefonds	227.000	S
Jeugdzorg	1.000.000	S
Omgevingswet	442.395	I
Opbrengsten OZB	500.000	I
Vrijval stelpost Wmo	-734.923	S
Onderuitputting kapitaallasten	-457.845	I

In bovenstaand overzicht zien we twee grote uitzettingen. We zien een sterk oplopend tekort op de jeugdzorg en een structurele uitzetting op de inkomensregelingen. De eerste zien we ook terug in het landelijk beeld en komt bovenop het reeds geraamde structurele tekort in de begroting 2020.

Voor wat betreft de inkomensregelingen zien we een structurele uitzetting van € 1,4 miljoen. Beide mutaties zijn in lijn met hetgeen wij u hebben voorgelegd in de najaarsnota van 2019.

Tegenover de in de nota gepresenteerde nadelen hebben we een opgenomen stelpost voor taakmutaties in de Wmo (€ 0,7 miljoen) laten vrijvallen. Deze stelpost was bedoeld voor Wmo gerelateerde onderwerpen als 'Veilig Thuis' en 'Abonnementstarieven'.

Algemene Uitkering

De algemene uitkering 2020 is opnieuw berekend naar aanleiding van de zogenaamde Meicirculaire 2020 van het Ministerie van BZK. De meicirculaire leidt per saldo tot € 42.000 minder uitkering dan is geraamd in de begroting 2020.

Een deel van de verwerkte mutaties (€ 144.000) in de circulaire betreft taakmutaties. Voor 2020 betekent dit o.a. € 95.000 voor inburgering en € 24.000 voor maatschappelijke begeleiding statushouders. Verder worden er extra middelen ontvangen voor de projecten Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches en Gezond in de stad. Vooralsnog hebben we deze middelen gereserveerd op de stelposten in afwachting van nadere voorstellen. Een deel van het geld voor inburgering willen we dit jaar eenmalig inzetten voor de subsidie aan Colourful Het Hogeland.

Het bovenstaande heeft per saldo een negatief effect op deze nota van € 186.000.

De ontwikkeling van de algemene uitkering voor 2021 en volgende jaren laat een positief beeld zien waardoor het negatief effect voor 2020 ad € 186.000 wegvalt. Derhalve hebben we dit effect als een incidentele mutatie verwerkt. Zoals bekend hebben we hierbij nog geen rekening gehouden met de mogelijke negatieve effecten van de herijking van het gemeentefonds.

Op deze plaats willen wij ook graag melden dat wij, gezien de financiële situatie, genooddaakt zijn om verschillende wensen en ontwikkelingen niet in deze nota te verwerken. Een overzicht van deze wensen vindt u in de bijlagen van de nota.

Voor een uitgebreid overzicht van de ontwikkelingen en de mutaties verwijzen wij u naar de toegelichte ontwikkelingen in de programma's en de bijlagen.

Het bovenstaande geschetste beeld noodzaakt tot ingrijpende keuzes in onze wensen en ambities. In de toegezegde 'Bouwstenennotitie' zullen wij u een beeld schetsen langs welke lijnen wij de opgave denken in te vullen. Daarbij gaan wij voor een pakket dat ca. € 2 miljoen groter van omvang is dan de hierboven geschetste opgave. Dit doen wij omdat er nog veel onzekerheden en ontwikkelingen in de pijplijn zitten en we tevens de Algemene Reserve weer zullen moeten aanvullen. Verschillende ontwikkelingen, met name op het terrein van het Sociaal Domein, zullen vooralsnog als PM in de bouwstenennotitie worden opgenomen.

Taakstelling Jeugdzorg

In de voorliggende nota schetsen wij u ook de stand van zaken met betrekking tot de in de begroting 2020 opgenomen taakstellingen. In het bijzonder willen we kort de taakstelling op de Jeugdzorg benoemen. Wij hebben onlangs een maatregelenpakket vastgesteld dat

invulling moet geven aan de opgenomen taakstelling van €1,238 miljoen. Een korte weergave van de maatregelen vindt u in de nota. Op korte termijn zullen wij u nader informeren over de voorgestelde maatregelen.

Risico's

Naast bovengenoemde mutaties spelen er verschillende ontwikkelingen die een negatief effect zullen hebben op onze financiële positie. Wij willen in ieder geval benoemen: de herverdeel-effecten van de algemene uitkering, uitstel van de invoering van de Omgevingswet, de Coronacrisis en het besluit van het Kabinet om de productie van de kolencentrale in de Eemshaven te verlagen uit hoofde van het Klimaatakkoord.

Zoals het zich nu laat aanzien zal de herverdeling van de algemene uitkering nadelig voor ons uitwerken. Gemeenten stonden al laag op de trap omdat het Rijk minder geld uitgeeft dan gepland, althans tot de crisis, maar in het kader van de herverdeling lijkt het platteland in te leveren ten gunste van de grote stad en kleinere gemeenten leveren in ten gunste van de grotere. Hoe groot dat nadeel wordt is nog niet bekend, maar er circuleren al effecten die neigen richting € 50 - € 100 per inwoner voor de plattelandsgemeenten. Dat zou dan een structurele claim zijn tussen de € 2,5 en € 5 miljoen. Uitstel is nu voorzien naar 2021 maar onduidelijk is of dit haalbaar is nu het land in crisis verkeert. En ook die crisis heeft effect op onze begroting alhoewel nu totaal nog niet valt in te schatten in welke mate omdat dat met name afhangt van de duur van de maatregelen en de veerkracht van de economie. Maar effect zal er zijn, variërend van oplopende werkloosheid tot huurderving en oninbare belastingaanslagen. Daarnaast mag verwacht worden dat we na deze crisis samen met het rijk 'de trap af lopen' in de ontwikkeling van de algemene uitkering. Het rijk zal immers de komende jaren de overheidsfinanciën weer op orde moeten brengen. Dat zal zich uiteraard doorvertalen naar de beschikbare middelen voor de gemeenten.

Algemene Reserve

In deze voorjaarsnota ziet u een claim voor het lopende begrotingsjaar van ruim € 4,1 miljoen. In de jaarstukken die u gelijktijdig met deze nota bespreekt, hebben we u geschetst dat het weerstandsvermogen (Algemene Reserve) inmiddels is gedaald tot het niveau dat op basis van ons risicoprofiel noodzakelijk is (€ 6,6 miljoen). Een aanvullende claim van ruim € 4,1 miljoen zou onze reserve tot een absoluut minimum brengen. Dat vraagt dus op korte termijn om maatregelen om de Algemene Reserve aan te kunnen vullen.

In deze nota hebben we daarom een aantal voorstellen gedaan ter aanvulling van onze Algemene Reserve. Deze hebben vnl. betrekking op een mogelijke vrijval van een restant 'Dekkingsreserve kapitaallasten' en een te ramen opbrengst uit de aandelenverkoop 'Twence', in verband met de liquidatie van het vuilverwerkingsbedrijf. Beide lichten we hieronder kort toe:

Bestemmingsreserve 'Dekking kapitaallasten'

Vanuit één van de voormalige gemeenten zijn bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten meegekomen naar Het Hogeland. Conform eerdere besluitvorming door uw raad, is deze bestemmingsreserve in 2019 ingezet om activa 'met maatschappelijk nut', ineens af te schrijven. In totaal is voor ruim 8 ME aan oude activaposten met maatschappelijk nut in één keer afgeschreven, wat een verlaging van de kapitaallasten tot gevolg heeft, die gelijk staat aan de voorheen te dekken kapitaallast. Daarmee is de dekkingsreserve niet meer benodigd.

Na de bovengenoemde verwerking resteert nog een bedrag van ca. € 1,88 miljoen in de bestemmingsreserve 'Dekking kapitaallasten'. In deze voorjaarsnota stellen we voor om dit

bedrag te laten vrijvallen ten gunste van de gemeentelijke exploitatie en toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve 'Jaarovergang'

In de bestemmingsreserve 'Jaarovergang' zitten nog verschillende posten uit de voormalige gemeenten. Dit voor een totaal bedrag van € 460.000. Een bedrag van ca. € 150.000 zou daaruit kunnen vrijvallen, omdat dit onderwerpen betreft die inmiddels zijn afgesloten en dus niet meer actueel zijn.

Opheffing GR Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen

In de negentiger jaren van de vorige eeuw heeft het Vuilverwerkingsbedrijf besloten om aandeelhouder te worden van Twence (toen AVI Twente BV) omdat er in Usquert niet meer gestort mocht worden. Het Vuilverwerkingsbedrijf is toen aandeelhouder geworden.

Wat levert de verkoop van de aandelen op?

De aandelen zijn verkocht voor € 142,50 per aandeel. Het Vuilverwerkingsbedrijf had 30.969 aandelen.

Opbrengst: 30.969 x € 142,50 is	€ 4.413.082
<u>Verschil waarde in de boeken en opgebouwde reserve</u>	<u>€ 632.871</u>
Netto opbrengst	€ 3.780.211

De aandelen Twence zijn inmiddels verkocht en dit heeft een netto resultaat van bijna € 3,9 miljoen. Het effect voor Het Hogeland in dit bedrag wordt dan op basis van een aandeel van 79,85% ca. €3,1 miljoen.

De liquidatie is echter wat naar achteren geschoven. Daardoor kunnen het DB en AB zelf nog een besluit nemen over de verdeling en uitbetaling. Het AB vergadert op 2 juli 2020. Op dit moment wordt de voorjaarsnota van het vuilverwerkingsbedrijf opgesteld. Daarin wordt een voorstel opgenomen met betrekking tot een uitkering van 50% in 2020. De rest wordt dan vanuit een financieringsbehoefte en mogelijke risico's eerst achter gehouden. Dit kan dan wellicht aan het einde van het jaar worden uitgekeerd.

Deze mutatie is nog niet in de nota opgenomen.

Conclusie

Zoals u ziet geeft deze voorjaarsnota nog geen structureel sluitend meerjarenperspectief. Richting de begroting 2021 zal een plan worden opgesteld met betrekking tot het gewenste structurele financiële plaatje. Daarmee is deze voorjaarsnota nog geen begroting in conceptuele vorm, maar geeft het u wel inzicht in de financiële stand van zaken met de nu aanwezige informatie.

Bijlage:

1. Voorjaarsnota 2020

Winsum, 9 juni 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding